

Qarabağ müharibəsi iştirakçılarının hüquqlarını müdafiə edən ictimai birliklər

Azərbaycan müstəqillik qazanandan sonra ölkədə cəmiyyətin bir hissəsi olan əlillərə dövlət qayğısı dəfələrlə artır. Bu sahədə bir çox qanunlar qəbul olunub, vaxtaşırı əlillərə mənzil, maşın və sair vasitələr hədiyyə edilir, ildən-ilə onlara verilən pensiya və təqaüdlər artırılır. Bundan əlavə, Azərbaycan dövləti 13 dekabr 2006-cı il tarixində “Əlillərin hüquqları haqqında” Beynəlxalq Konvensiyanın Fakültativ Protokoluna qoşulmaq barəsində qanun da qəbul edib.

Məhz həmin qanunda insana aid olan bütün hüquq və azadlıqların qorunması nəzərdə tutulur və təbii ki, Azərbaycan da həmin sənədi imzalamaqla, bu öhdəlikləri öz üzərinə götürmüş olub. Yeri gəlmişkən, Beynəlxalq Konvensiyanın 1-ci bəndində insanların, o cümlədən, əlillərin hüquqları təsbit olunub. Bu Konvensiyanın məqsədi bütün əlillər tərəfindən insan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının tam, bərabər səviyyədə həyata keçirilməsini həvəsləndirməkdən, müdafiə və təmin etməkdən, eləcə də, onların ləyaqətinə hörmət göstərilməsini həvəsləndirməkdən ibarətdir. Konvensiyada göstərilir ki, əlillər kateqoriyasına müxtəlif maneələrlə qarşıqlı təsir zamanı onların digərləri ilə bərabər səviyyədə cəmiyyətin həyatında tam və səmərəli iştirakına mane olan sabit fiziki, psixi, əqli və ya hissiyyat pozuntuları olan insanlar aiddir. Sənədin 3-cü maddəsində isə ümumi prinsiplər göstərilir: a) şəxsi seçim etmək azadlığı və müstəqilliyi də daxil olmaqla, insan ləyaqətinə, onun şəxsi sərbəstliyinə hörmət olunması; b) ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi; c) cəmiyyətə tam və səmərəli cəlb olunma və daxil olma; d) əlillərin xüsusiyyətlərinə hörmət olunması və onların insan müxtəlifliyinin komponenti və bəşəriyyətin bir hissəsi kimi qəbul olunması; e) imkanların bərabərliyi; f) müəssərlik; g) kişi və qadınların bərabərliyi; h) əlil uşaqların inkişaf edən qabiliyyətinə hörmət və onların öz fərdiliyini saxlamaq hüquqlarına hörmət. Konvensiyanın 5-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycan dövləti əlil vətəndaşların digərlərindən fərqləndirilməsi üçün öz üzərinə öhdəlik götürüb. Burada, xüsusilə, əlil qadınlar və uşaqlar haqqında ayrıca maddələr qeyd olunub. Bu da, ona görə nəzərdə tutulub ki, məhz qadınlar və uşaqlar, belə demək mümkündürsə, zəif təbəqə olduğundan, daha çox ayrı-seçkiliyə və istismara məruz qalır. Ona görə də, Azərbaycan dövləti bu kimi halların baş verməməsi üçün, beynəlxalq qanunlarda nəzərdə tutulduğu kimi, öz vətəndaşlarının hü-

quqlarını çox ciddi tərzdə qoruyur. Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Əlillərin Sosial Müdafiəsi Baş İdarəsindən Müstəqil İnformasiya Agentliyinə verilən məlumata görə, hazırda Azərbaycanda 450 mindən çox əlil yaşayır. Dövlət hər ay əlillik qruplarına uyğun olaraq, onlara pensiya və sosial müavinətlər verir. Amma sosial müavinətlər aşağı olduğundan, həmin vəsaitlə əlillər kommunal xidmətləri ödəməyə, müalicə olunmağa və normal qidalanmağa çətinlik çəkirlər. Azərbaycanda əlillərin cəmiyyətə inteqrasiyası ilə bağlı ciddi problemlər var. Bu gün əlillərin əsas problemlərindən biri təhsil ala bilməmək, işsizlik və mənzillə bağlıdır. Qanunla dövlət müəssisələrində hər 50 işçidən biri, güzəştli kateqoriyadan olanlar, o cümlədən, əlillər olmalıdır.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin məlumatına görə, hazırda, əsasən, mənzilə ehtiyacı olan Qarabağ əlilləri üçün evlər tikilib, istifadəyə verilir. Hazırda respublikamızda əlillər üçün 9 bərpa mərkəzi fəaliyyət göstərir ki, həmin yerlərdə ildə 5000 əlil bərpa müalicəsi alır. 2011-ci ildə də əlillərin sosial müdafiəsi ilə bağlı bir sıra tədbirin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bura əlillər üçün idman - sağlamlıq, reabilitasiya mərkəzlərinin istifadəyə verilməsi, onların xaricdə müalicəsinin təşkili məsələləri də daxildir.

Əlillərə qayğı məsələsində ölkəmizin Birinci Xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun əməyi də böyükdür. Məhz bu fondun köməkliliyi ilə əlillər üçün xüsusi mərkəz tikilib, onların vaxtaşırı zəruri ehtiyacları ödənilir, diabetli xəstələr üçün dərmanlar alınır və sair.

Onu da xatırladaq ki, Nazirlər Kabineti “2010-cu ildə əlillərin sosial müdafiəsi ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsinin Dövlət Proqramı”nın və “2010-cu ildə ilk dəfə işaxtaranların və işsiz vətəndaşların sosial müdafiəsi ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsinin Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında 38 sayılı qərar qəbul edib.

Azərbaycan Respublikası Qarabağ Əlilləri, Şəhid Ailələri və Müharibə Veteranları İctimai Birliyi 14 fevral 2001-ci ildə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən qeydiyyatdan alınmışdır. AQMƏVŞAİB-in sədri Mehdi Mehdiyevdir.

Birliyin məqsədi Qarabağ müharibəsi əlillərinin, şəhid ailələrinin və veteranlarının qanuni mənafeələrini və hüquqlarını müdafiə etməkdir, onların müasir həyat şəraitinə uyğunlaşdırılmasına, sosial-iqtisadi və mədəni problemlərinin daha səmərəli həll olunmasına köməklik göstərmək, onların əməkdaşlığını və qarşılıqlı əlaqələrini möhkəmləndirməkdən ibar-

rətdir.

Birliyin fəaliyyəti aşağıdakı prinsiplər üzrə qurulur:

insan və vətəndaş hüquqlarına riayət olunması;

müharibə əlilləri, şəhid ailələri və veteranların maraqlarının müdafiə edilməsi;

onların zəruri tələbat və ehtiyaclarının nəzərə alınması;

onlara sosial uyğunlaşma tədbirlərində üstünlük verilməsi;

Qarabağ müharibəsi əlillərinin, şəhid ailəsi və veteranlarının mövcud problemlərinin aidiyyəti orqanlara və KİV vasitəsi ilə ictimaiyyətə çatdırılması;

Dövlətin yaratdığı imkan və güzəştlərdən bütün Qarabağ müharibəsi əlillərinin, şəhid ailələrinin, veteranlarının və digər bu kateqoriyalardan olan şəxslərin bərabər və ədalətli bəhrələnməsi;

Onların hüquq və mənafeələrinin etibarlı şəkildə qorunmasına şəraitin yaranması;

Birliyin vəzifələri və hüquqları

Qarabağ müharibəsi əlillərinin, şəhid ailələrinin, veteranlarının hüquq və maraqlarının qorunması üçün qanunvericilikdə və mövcud olan Nizamnamə ilə nəzərdə tutulmuş bütün vasitə və müdafiə üsullarından istifadə etmək;

Qarabağ müharibəsi əlillərinin, şəhid ailələrinin, veteranlarının hüquq və maraqlarının qorunması üçün dövlət, hakimiyyət və idarəetmə orqanları qarşısında vəsatət qaldırmaq;

Maddi və mədəni yardım göstərmək;

Yerlərdə fəaliyyətini qurmaq üçün şəhər, rayon, qəsəbə və kəndlərdə yerli filiallarını və nümayəndəliklərini yaratmaq;

Əlillərin, şəhid ailələrinin, veteranların ictimai mühitə uyğunlaşması üçün elmi-metodik prinsipləri işləyib-hazırlamaq;

Onlara sosial xidmət göstərilməsində yardım edilməsi və bu xidmətin keyfiyyətinin yoxlanılması;

Sosial xidmətlərini həyata keçirən orqanlara, həmçinin, dövlət hakimiyyət və idarəetmə orqanlarının bütün səviyyələrinə sosial xidmətin yaxşılaşdırılması barədə tələb və təkliflə müraciət etmək;

Sosial xidmətlərin göstərilməsi hüquqları, vəzifələri və şərtləri barədə məlumat verir və onların səhhətini, peşə bacarığına uyğun iş tapmaqda köməklik göstərir;

Öz məqsədləri və fəaliyyət istiqamətləri barədə sərbəst şəkildə məlumat yayır;

Seminarlar, kurslar, mühazirələr, dəyirmi masalar təşkil edir və keçirilməsini təmin edir;

Yarmarkalar, sərgilər, konsertlər, ədəbi-bədii gecələr və digər mədəni-kütləvi tədbirlər keçirmək;

Xeyriyyə marafonları keçir-

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu**

KİVDF

www.kivdf.gov.az

*Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti
yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə
dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının
müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət
səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi
fəallığının artırılması” istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb*

mək;

Operativ telefon köməyi və məsləhət xidmətlərinin işini təşkil edir;

Qarabağ müharibəsi əlillərinin, şəhid ailələrinin və veteranlarının emosional, psixoloji, və fiziki bərpası üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirir;

Əlillər, şəhid ailələri, veteranlar ilə əlaqədar qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət hakimiyyət və özünüidarəetmə orqanlarının qərarlarının işlənilib-hazırlanması təşəbbüsü ilə çıxış edir və təkliflər verir;

Kütləvi informasiya vasitələri təsis edir və nəşriyyat fəaliyyətini həyata keçirir;

İctimai həyatın müxtəlif məsələləri üzrə rəyini bildirir, dövlət hakimiyyət orqanları qarşısında müxtəlif təkliflərlə çıxış edir;

“Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda nəzərdə tutulmuş səlahiyyətlərindən tam həcmdə istifadə edir;

Qarabağ müharibəsi əlillərinin, veteranlarının və şəhid ailələrinin ehtiyaclarını nəzərə almaqla, öz fəaliyyətini sərbəst şəkildə planlaşdırır və inkişaf perspektivlərini təyin edir;

Birlik öz adından əqdlər, müqavilələr, kontraktlar, sazişlər və s. bağlamaq, əmlak və şəxsi qeyri-əmlak hüquqları əldə etmək və daşımaq, məhkəmədə və iqtisad Məhkəməsinə iddiaçı və cavabdeh qismində iştirak etmək, birli-

yin hüquqi statusundan irəli gələn və qanunvericiliyə zidd olmayan digər hərəkətlər etmək.

23.11.2017-ci il tarixində Mərdəkan Mədəniyyət Sarayında Qarabağ Müharibəsi Əlilləri, Veteranları və Şəhid Ailələri İctimai Birliyinin Xəzər rayon filialının yeni 5 il müddətinə sədrin seçilməsi və ötən 5 il ərzində görülmüş işlər haqqında hesabat yığıncağı keçirilmişdir. Tədbirdə RİH Aparatının İctimai-Siyasi və Humanitar Məsələlər Şöbəsinin müdiri Gülbala Qurbanov, Respublika Qarabağ Əlilləri, Şəhid Ailələri və Müharibə Veteranları İctimai Birliyinin Nəzarət-Təftiş Komissiyasının sədri Ariz Məmmədov, millət vəkili Rauf Əliyevin köməkçisi Əfrasiyab Əmirov, Qarabağ Müharibəsi Əlilləri, Veteranları və Şəhid Ailələri İctimai Birliyinin Xəzər rayon filialının sədri Səfa Əliyev və Birliyin üzvləri iştirak etmişdir. Tədbirdə RİH Aparatının İctimai-Siyasi və Humanitar Məsələlər Şöbəsinin müdiri Gülbala Qurbanov iştirak etmiş, hesabat məruzəsi ilə Səfa Əliyev, Şəhid Ailələri və Müharibə Veteranları İctimai Birliyinin Nəzarət-Təftiş Komissiyasının sədri Ariz Məmmədov, II qrup Qarabağ əlilləri İslam Əzimov, Gülbətin Həmidova və Fərid Əliyev çıxış etmişlər. Səfa Əliyev yenidən ictimai birliyin Xəzər rayon filialının sədri seçilmişdir.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru